

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน
และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง
ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

Public Participation in Health Prevention and Treatment
Activities of Ban Song Subdistrict Health Promotion Hospital,
Nong Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province

นิตिरัก วรรณาม

Nitirak Woranam

พระครูสุตวรธรรมกิจ

Phrakhru Sutthawaratthamkit

สยามพร พันธไชย

Siamporn Panthachai

สุกานดา จันทวารีย์

Sukanda Chantawari

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Roi-Et Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Nitirak101@gmail.com

(Received: February 21, 2025/ Revisec: April 21, 2025/ Accepted: April 30, 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสังคหัตถุ ธรรม การดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบล หนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านทาน การสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ภายใต้นโยบาย 5 ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขภาวะ และสุขนิสัย ด้านปียาจา พุดปลอบปะโลมใจผู้ป่วยและกลุ่มผู้ป่วยที่เป็นโรคอันตราย ด้านอรรถจริยา การทำให้ประชาชนมี

เจตคติที่ดีในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ด้านสมานัตตตา การติดตามรักษาสุขภาพของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: กิจกรรมการป้องกันโรคและรักษาสุขภาพ; การมีส่วนร่วมของประชาชน; สังคหัตถุธรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the level of public participation in health prevention and treatment activities of Ban Song Subdistrict Health Promotion Hospital, Nong Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province. 2) To propose guidelines for public participation in health prevention and treatment activities at Ban Song Subdistrict Health Promotion Hospital, Nong Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province. Quantitative research, a sample of 400 people, according to Taro Yamane's formula, analyzed data using mean, percentage, and standard deviation. The data were analyzed using frequency and content analysis techniques, and then written in a descriptive manner. The results of the research found that.

1. Public participation in health prevention and treatment activities of Ban Song Subdistrict Health Promotion Hospital, Nong Kaew Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province, according to the principles of Sangkhawatthu Dhamma. The overall health prevention and treatment activities of Ban Song Subdistrict Health Promotion Hospital, Nong Kaew Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province are at a moderate level.

2. Guidelines for public participation in health prevention and treatment activities of Ban Song Subdistrict Health Promotion Hospital, Nong Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province, found that in terms of giving, supporting people to have knowledge under the 5S policy, namely, Sorting, Settling, Cleanliness, Health and Habits, in terms of kind words, speaking to comfort patients and groups of patients with dangerous diseases, in terms of good conduct, making people have a good attitude to do good for the public, in terms of unity, consistently following up and maintaining the health of the people.

Keywords: Disease prevention and health maintenance activities; public participation; Sanghawatthu dhamma

1. บทนำ

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักการของสุขภาพ โดยได้วางหลักการทางสุขภาพไว้ว่า “รัฐไทยต้องดำเนินกิจการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง พร้อมกับเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค พร้อมกับส่งเสริมให้เกิดภูมิปัญญาในการป้องกันโรค” (Constitution of the Kingdom of Thailand 2017, 2560: 13) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเริ่มจัดทำแผนพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ.2504 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ได้วางรากฐานเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนไว้อย่างชัดเจน โดยการสร้างสถานพยาบาลไว้รักษาบำบัดโรคให้กับประชาชนภายในประเทศ มาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้มุ่งเน้นในการพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ สุข ความเสมอภาค และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการวางหลักการสุขภาพให้กับประชาชน เกิดนโยบายสวัสดิการสุขภาพพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนได้รับการรักษาพยาบาลทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดัชนีการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนตามการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ในปี 2558 ซึ่งเป็นการลดอัตราการตายของประชากรภายในประเทศด้วยโรคที่เป็นอันตราย พร้อมกันนั้นสนับสนุนนโยบายสุขภาพถ้วนหน้าให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (Office of Policy and Strategy Ministry of Public Health, 2554: 8)

สำหรับการดำเนินงานตรวจสอบสังคมโดยภาพรวมสำรวจในปี พ.ศ. 2562-2563 มีประเด็นทางสุขภาพที่ครอบคลุมในการสำรวจมีทั้งในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพ ภาวะโรคที่สามารถตรวจวัดพื้นฐาน ได้แก่ การวัดสัดส่วนร่างกาย ความดันโลหิต และการตรวจวัดน้ำตาล และไขมันในเลือด เป็นต้น โดยครอบคลุมทั้งในวัยทำงาน และผู้สูงอายุปัญหาสุขภาพอันดับต้นของสังคมในขณะนี้คือ โรคจากพฤติกรรมทางสุขภาพ คือ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การสำรวจภาวะสุขภาพโดยการตรวจร่างกายครั้งนี้ ทำให้เห็นภาพปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนไทยที่แนวโน้มยังคงต้องได้รับการแก้ไข เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การมีกิจกรรมทางกายและการกินผักผลไม้ไม่เพียงพอ ฯลฯ สถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพข้างต้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะภาวะอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ซึ่งมีผลต่ออุบัติการณ์โรคระบบหัวใจและหลอดเลือดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันเป็นภาระของผู้ป่วย ครอบครัว สังคม และระบบบริการสุขภาพ ดังนั้นมาตรการป้องกันและลดภาระโรคเหล่านี้จึงเป็นประเด็นสำคัญ การสำรวจนี้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน นำไปใช้ประกอบในการประเมินและปรับนโยบายและมาตรการดำเนินการระบบสุขภาพ รวมทั้งการให้ประชาชนมีความรู้ ความตระหนักรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลจากการสำรวจนี้ยังเป็นฐานข้อมูลทำให้เกิดการศึกษาวิจัยในทางลึกเกี่ยวกับสุขภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (National Health Insurance Office, 2565: Online)

ในเขตรับผิดชอบของจังหวัดร้อยเอ็ดมีประชากรจำนวน 638,980 คน มีระบบการรักษาโรคของประชาชนถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อรักษาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น โดยเป็นการสร้างมาตรฐานที่ดีให้กับสังคม การจัดการสุขภาพประชาชนทั้งประเทศโดยได้วางมาตรฐานให้เกิดการดูแลในสังคมที่เป็นมาตรฐานเดียวกันปัจจุบันพบว่า มีการออกพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ประชากรสามารถรักษาโรคได้ฟรี พระราชบัญญัตินี้ทำให้ประชากรต้องลงทะเบียนกับสถานพยาบาลในท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นโดยนัยยะว่าในอดีตประชากรสามารถใช้สิทธิการรักษาสุขภาพภายในโรงพยาบาลรัฐทั่วประเทศ หลังจากที่ขึ้นทะเบียน สิทธิการรักษาสุขภาพของพระองค์จำกัดเฉพาะในท้องถิ่น และในปัจจุบันมีโรงพยาบาลที่รักษา

หรือให้สิทธิแก่ประชากรโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น โรงพยาบาลที่อยู่ในตัวจังหวัดที่ดูแลเฉพาะด้าน แต่ประชากรอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และไม่สะดวกในการเดินทางไกลไปรักษาโรค (Roi Et Provincial Registration Administration Office, 2565 : Photocopied documents) สำหรับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีเขตบริหารการอำนวยความสะดวกให้การรักษา 14 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 6,797 คน (Roi Et Provincial Registration Administration Office, 2565 : Photocopied documents) มีกิจกรรมสาธารณสุขที่รับใช้ประชาชน เช่น การป้องกันโรค การแจ้งข่าวสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ ฯลฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนภายในเขตตำบลหนองแก้ว พัฒนาชีวิตของประชาชน แต่ในปัจจุบันงบประมาณบริหารจัดการท้องถิ่นมีจำนวนจำกัดการบริหารจัดการต้องมีภาคประชาชนเข้าร่วมตัดสินใจรายละเอียดในทุกด้านให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนในท้องถิ่น พร้อมกันนั้นเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าอย่างสูงสุดในด้านการพัฒนากิจกรรมการป้องกันโรคและรักษาสุขภาพเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอยู่อย่างผาสุก หากประชาชนปราศจากจากโรค และมีอายุยืนท้องถิ่นสามารถพัฒนาต่อไปได้

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้เกิดความเป็นระเบียบ เป็นแนวทางในการนำเรื่องดังกล่าวไปพัฒนาในพื้นที่ใกล้เคียง สามารถเป็นองค์ความรู้เสนอแนะหน่วยงานที่มีบทบาทไปพัฒนาศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของหลักสัจจกัตถุธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 วิธีดำเนินการวิจัยบทความนี้เป็นการวิจัยแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรระดับผู้รับบริการด้านสุขภาพคือ ประชากรภายในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการ เก็บข้อมูล จากประชากรทั้งหมด เป็นการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นระดับผู้รับบริการด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด จำนวน 6,797 คน (Roi Et Provincial Registration Administration Office, 2565 : Photocopied documents) โดยผู้วิจัยจะสุ่มเอาตัวอย่างผู้ที่เป็นประชากรภายในหมู่บ้านทั้งหมด 14 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีหลักสังคหวัตถุธรรมและการให้บริการประชาชน โดยอาศัยหลักพุทธธรรมทางศาสนาตามหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน การให้ 2) ปิยวาจา การใช้วาจาที่ไพเราะ 3) อัตถจริยา การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ และ 4) สมานัตตตา การประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 2539: 50-51) ประกอบกับหลักการดูแลสุขภาพประชาชนภายในตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 1) การมีส่วนร่วมในการเริ่มต้นโครงการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (Apinya Kangsanarak, 2545 : 14-15) การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการแบบผสมวิธี โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย แบบสอบถามมีทั้งแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสังคหวัตถุธรรม” ลักษณะเป็นการตอบแบบเสรี

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามประมาณค่ามาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

2.1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซึ้ง ตำบลหนอง

แก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักของการให้บริการประชาชน มาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ค่าเฉลี่ย (Average) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ในส่วนของ การพิจารณาความสัมพันธ์ของหลักสังคหวัตถุธรรม ผู้ให้บริการมีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานเนื่องจาก ระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรภาคและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด หลักการให้บริการประชาชน 4 ประการ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมตารางแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม

หลักสังคหวัตถุธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านทาน	3.25	0.83	ปานกลาง
2. ด้านปิยวาจา	3.26	0.78	ปานกลาง
3. ด้านอัทธจริยา	3.28	0.84	ปานกลาง
4. ด้านสมานัตตา	3.43	0.89	ปานกลาง
รวม	3.31	0.84	ปานกลาง

จากตารางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัทธจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสมานัตตตา ด้านอัทธจริยา ด้านปิยวาจา และด้านทาน ตามลำดับ

4.2 การให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนตารางแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับการให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

การให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษา สุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับความคิดเห็น		
	(\bar{x})	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการเริ่มต้นโครงการ	3.41	0.82	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน	3.44	0.81	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนดำเนินงาน	3.23	0.87	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ	3.26	0.79	ปานกลาง
รวม	3.34	0.82	ปานกลาง

จากตาราง พบว่า การให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า และเมื่อพิจารณาการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการเริ่มต้นโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ และด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนดำเนินงานตามลำดับ

4.3 หลักสังคหวัตถุธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า หลักสังคหวัตถุธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีอยู่ในระดับ (0.608) อธิบายได้ว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ดังรายละเอียดตารางดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด	
	ค่าสหสัมพันธ์
หลักสังคหวัตถุธรรม	.608**
	P
	0.01**
	ระดับความสัมพันธ์
	ปานกลาง

4.4 ประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซัง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ หลักทาน ประชาชนมีเวลาหยุดไม่เหมือนกันการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวัคซีน ยาป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ ควรประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย หลักปิยวาจา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในการใช้คำพูดปลอบประโลมใจผู้ป่วยและผู้สูงอายุ หลักอัทธจริยา ควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อให้เกิด

ประโยชน์การดูแลสุขภาพของประชาชนภายในชุมชน และหลักสมานัตตตา ควรเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมสัมพันธ์รณรงค์เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพกับภาคประชาชน เพื่อให้การติดตามและวิธีการรักษาสุขภาพที่ถูกต้อง

5. อภิปรายผล

งานวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้ต้องส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมดูแลสุขภาพประชาชน ที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนภายในตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชพงศ์ เทียมทันวนิช และวรเชษฐ์ โทอิน (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุธรรม 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้องพอก ตำบลน้ำคำใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร” พบว่า 1) ความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักการของสังคหวัตถุธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้องพอกในแต่ละด้าน ดังนี้ คือ ด้านทาน การเสียดสละ การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ด้านปิยวาจา การพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ การพูดให้เหมาะกับกาลเทศะ การสื่อสารในเชิงสร้างสรรค์มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ด้านอัตถจริยา การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ด้านสมานัตตา การรับผิดชอบงานตามหน้าที่ การวางตนให้เหมาะสม การเป็นแบบอย่างที่ดี มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก 2) การนำหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ไปประยุกต์ใช้ในการนำหลักสังคหวัตถุธรรม 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้องพอกตำบลน้ำคำใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้องพอก มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้องพอก มี 4 ด้าน คือ (1) ชุมชนมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมในระดับปานกลาง (2) ชุมชนมีความมุ่งมั่นในกิจกรรมของชุมชน มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ชุมชนมีความมุ่งมั่นในกิจกรรมของชุมชน มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (4) ชุมชนมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และ (5) โดยรวมความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้องพอก มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ของหลักสังคหวัตถุธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หลักสังคหวัตถุธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระ อินทรโสภา (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจของทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 1” พบว่า 1. สภาพทั่วไปของขวัญกำลังใจทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 พบว่า ทหารเกณฑ์เป็นหน้าที่ของชายไทยที่ต้องรับใช้ประเทศชาติ ได้รับเกียรติและการยกย่องว่าเป็น “รั้วของชาติ” ลักษณะความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อใต้ผู้บังคับบัญชา คือ ความรักเคารพนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีความคาดหวังต่ออนาคตเพื่อเข้าต่อนักเรียนนายสิบ ได้รับเงินเดือน มีสวัสดิการ สิทธิในการรับราชการด้านทหาร 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 ได้แก่ ปัจจัยด้านการพัฒนาศักยภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) โดยปัจจัยด้านการพัฒนาศักยภาพกับขวัญและกำลังใจของทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11

พบว่า การพัฒนาศักยภาพ (X1) มีผลต่อขวัญกำลังใจทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 (Y) ซึ่งการพัฒนา ศักยภาพ (X1) สามารถอธิบายความผันแปรของขวัญกำลังใจทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 (Y) ได้ร้อยละ 69.1 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (1) เท่ากับ 0.691 หลักสังคหวัตถุ 4 (X2) ส่งผลต่อขวัญ ใจกำลังใจทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 (Y) สามารถอธิบายความผันแปรของขวัญกำลังใจทหารเกณฑ์ใน มณฑลทหารบกที่ 11 (Y) ได้ร้อยละ 55.8 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (1) เท่ากับ 0.558 ทั้งปัจจัย การพัฒนาศักยภาพและหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลร่วมต่อขวัญกำลังใจทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 จึง ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 3. การบูรณาการหลักสังคหวัตถุในการสร้างขวัญ ใจกำลังใจทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) เมื่อพิจารณาโดยเรียง ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ด้านสมานัตตา (การวางตน เสมอต้นเสมอปลาย) กองทัพฝึกรักชาติ มีความเข้มแข็ง รู้จักอดทน มีวินัยในตนเอง และเชื่อฟังคำสั่ง ผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.79$)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ด้านอัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ทั้ง ตนเอง และผู้อื่น) ฝึกรับน้ำใจและช่วยเหลือกัน ($\bar{X} = 4.79$)” “ด้านทาน (การให้ความรู้และโอกาส) ให้ ความรู้การป้องกันตัวและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.69$)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ว่า “ด้านปิยวาจา (การพูด ที่เป็นประโยชน์) อบรม ด้วยคำพูดที่ดีมีประโยชน์ วาจาที่เป็นมิตร จริงใจ และให้อภัย ($\bar{X} = 4.69$)” ตามลำดับ

6. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษา สุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

7.1.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรส่งเสริมให้มึนโยบายการจัดสวัสดิการสุขภาพสำหรับประชาชน และทำให้ประชาชนมีความรู้ในด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนดำเนินงานเกี่ยวกับแผนงานสุขภาพประจำปี

7.1.2 การขับเคลื่อนสุขภาพของประชาชนควรทำตามหลักการของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ โดยการนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาด้านการป้องกันโรคและรักษาสุขภาพของประชาชน

7.1.3 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นคงสำหรับประชาชนที่เข้ารับบริการด้านสุขภาพ

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

7.2.1 การส่งเสริมให้บุคลากรทางการแพทย์มีความรู้ในการดูแลประชาชน การตรวจสุขภาพแบบเชิงรุก และการสร้างมสุขภาพซึ่งผู้ป่วยติดเตียงและผู้ป่วยเรื้อรัง ควรมีโอกาสในการปรึกษาปัญหาสุขภาพได้ทันที

7.2.2 หน่วยงานภาครัฐควรขับเคลื่อนบริการสุขภาพที่เหมาะสมกับประชาชนแต่ละคน โดยการใช้วิธีการดูแลสุขภาพทางด้านร่างกายที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันความรุนแรงของโรคที่เกิดขึ้น

7.2.3 ควรนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาส่งเสริมในการสนับสนุนให้ความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องสำหรับประชาชน สามารถบรรลุแนวทางการให้บริการสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการป้องกัน และรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซ่ง ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

7.3.1 ควรศึกษาหลักการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมด้านทานในการส่งเสริมสนับสนุนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับประชาชน

7.3.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในเพื่อสนับสนุนฝ่ายงานสำหรับกิจกรรมการป้องกันโรคและรักษาสุขภาพทำให้ท่านพึ่งพาตนเองได้

7.3.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำเสนอการประเมินผลโครงการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เหมาะสมสำหรับประชาชน

8. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย. สืบค้นเมื่อ ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562-2563 ออนไลน์. จาก: <https://www.hsri.or.th/research/detail/>.

ซัชพงค์ เทียมทันวณิช และวรเชษฐ์ โทอิน. *การนำหลักสังคหวัตถุธรรม 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านห้อยพอก ตำบลน้ำคำใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร*. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 9(2) ธันวาคม 2561.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอน 16, 2560. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. *กรอบยุทธศาสตร์งานเสริมสร้างสุขภาพและป้องกันโรค ระดับชาติ ปี 2554-2558*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพฯ) จำกัด. 2554.

วีระ อินทร์โสภ. *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจของทหารเกณฑ์ในมณฑลทหารบกที่ 11*. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักบริหารการทะเบียนจังหวัดร้อยเอ็ด. *สถิติจำนวนประชากร พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อมูลเดือนพฤศจิกายน*. อภิญา กังสนารักษ์. *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Constitution of the *Kingdom of Thailand B.E. 2560*. Government Gazette.

Office of Policy and Strategy, *Ministry of Public Health*. National Strategic Framework for Health Promotion and Disease Prevention. Bangkok: Sam Charoen Panich (Bangkok) Co., Ltd. 2554.

Chatchapong Thiamtanwanich and Worachet Thoon. *Applying the Four Sanghavatthu Dhamma Principles to Strengthen the Community of Ban Hong Pok*, Nam Kham Yai Subdistrict, Mueang District, Yasothon Province. Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University. Year 9, Issue 2, December.

Wira Intarasopa. *Integrating Buddhist principles to build morale among conscripts in the 11th Army Region*. Doctor of Philosophy Thesis in Public Administration. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Roi Et Provincial Registration Administration Office. *Population statistics, Roi Et Province area, November 2022 data*. Photocopied document.

Apinya Kangsanarak. *Effective participatory management models at the faculty level of higher education institutions*. Bangkok: Chulalongkorn University.